

Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 138 o nejnižším věku pro vstup do zaměstnání, 1973

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

svolaná Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy, kde se sešla na svém padesátém osmém zasedání dne 6. června 1973, a

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se nejnižšího věku pro vstup do zaměstnání, které jsou čtvrtým bodem pořadu jednání, a

majíc na zřeteli ustanovení Úmluvy o nejnižším věku v průmyslu, 1919, Úmluvy o nejnižším věku na moři, 1920, Úmluvy o nejnižším věku v zemědělství, 1921, Úmluvy o nejnižším věku pro obsluhy plachet a topiče, 1921, Úmluvy o nejnižším věku pro neprůmyslová zaměstnání, 1932, Úmluvy o nejnižším věku na moři, revidované 1936, Úmluvy o nejnižším věku v průmyslu, revidované 1937, Úmluvy o nejnižším věku pro neprůmyslová zaměstnání, revidované 1937, Úmluvy o nejnižším věku pro rybáře, 1959, a Úmluvy o nejnižším věku pro podzemní práce, 1965, a

domnívajíc se, že nastal čas přijmout obecný instrument k tomuto předmětu, který by postupně nahradil existující instrumenty použitelné na omezená hospodářská odvětví, s cílem dosáhnout úplného odstranění dětské práce,

a rozhodnuvši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy;

přijímá dne dvacátého šestého června roku jeden tisíc devět set sedmdesát tři následující úmluvu, na kterou se lze odvolávat jako na Úmluvu o nejnižším věku pro vstup do zaměstnání, 1973.

Článek 1

Každý členský stát, pro který je tato úmluva platná, se zavazuje k provádění vnitrostátní politiky, která zajistí účinné odstranění dětské práce a postupné zvyšování nejnižšího věku pro vstup do zaměstnání či výkon práce na úroveň slučitelnou s co nejplnějším tělesným a duševním rozvojem mladistvých.

Článek 2

1. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, stanoví v prohlášení připojeném ke své ratifikaci nejnižší věk pro vstup do zaměstnání či výkon práce na jeho území a v dopravních prostředcích registrovaných na jeho území; s výhradou článků 4 až 8 této úmluvy nikdo mladší tohoto věku nebude připuštěn k zaměstnání či práci v jakémkoli povolání.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může následně vyrozumět generálního ředitele Mezinárodního úřadu práce dalšími prohlášeními, že zvyšuje nejnižší věk předtím stanovený.

3. Nejnižší věk stanovený podle odstavce 1 tohoto článku nebude nižší než věk, kdy končí povinná školní docházka, a v žádném případě nebude nižší než 15 let.

4. Bez ohledu na ustanovení odstavce 3 tohoto článku může členský stát, jehož hospodářství a vzdělávací zařízení jsou nedostatečně vyvinuty, po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, pokud tyto existují, zpočátku stanovit nejnižší věk na 14 let.

5. Každý členský stát, který podle ustanovení předchozího odstavce stanovil nejnižší věk na 14 let, uvede ve svých zprávách o provádění této úmluvy, podávaných podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce, prohlášení

a) že důvod, proč tak činí, trvá; nebo

b) že se od stanoveného dne vzdává svého práva využívat příslušných ustanovení.

Článek 3

1. Nejnižší věk pro vstup do jakéhokoli druhu zaměstnání či pro výkon práce, jež svou povahou či okolnostmi, za nichž jsou vykonávány, jsou s to ohrozit zdraví, bezpečnost nebo mravnost mladistvých, nesmí být nižší než 18 let.

2. Druhy zaměstnání nebo práce, na něž se vztahuje odstavec 1 tohoto článku, budou stanoveny vnitrostátním zákonodárstvím nebo příslušným orgánem po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, pokud tyto existují.

3. Bez ohledu na ustanovení odstavce 1 tohoto článku může vnitrostátní zákonodárství nebo příslušný orgán po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, pokud tyto existují, povolit zaměstnání či práci od 16 let za podmínky, že zdraví, bezpečnost a mravnost těchto mladistvých jsou zcela chráněny a že se mladistvým dostalo přiměřeného zvláštního poučení nebo odborné výchovy v příslušném odvětví činnosti.

Článek 4

1. Je-li to nutné, může příslušný orgán po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, pokud tyto existují, vyloučit z provádění této úmluvy omezené kategorie zaměstnání či prací, v nichž dochází ke zvláštním a významným problémům při provádění této úmluvy.

2. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, uvede v první zprávě o provádění této úmluvy podávané podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce všechny kategorie vyloučené podle odstavce 1 tohoto článku s uvedením důvodů takového vyloučení a v následujících zprávách uvede stav svého práva a praxe, pokud jde o vyloučené kategorie, a rozsah, v němž je ohledně těchto kategorií tato úmluva prováděna nebo se předpokládá, že bude prováděna.

3. Zaměstnání nebo práce uvedené v článku 3 této úmluvy nesmějí být vyloučeny z provádění Úmluvy podle tohoto článku.

Článek 5

1. Členský stát, jehož hospodářství a vzdělávací zařízení jsou nedostatečně vyvinuty, může, po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, pokud takové existují, zpočátku omezit rámec provádění této úmluvy.

2. Každý členský stát, který využije odstavce 1 tohoto článku, uvede v prohlášení připojeném ke své ratifikaci odvětví hospodářské činnosti nebo druhy podniků, na něž se budou vztahovat ustanovení této úmluvy.

3. Ustanovení Úmluvy se budou vztahovat přinejmenším na: hornictví a práci v lomech; výrobní průmysl; stavebnictví; elektrárny, plynárny a vodárny; zdravotnické služby; dopravu, skladování a spoje; a plantáže a jiné zemědělské podniky převážně produkující pro komerční účely, s výjimkou podniků rodinných a malých rozměrů, které vyrábějí pro místní spotřebu a nezaměstnávají pravidelně námezdní pracovníky.

4. Každý členský stát, který omezil rámec provádění této úmluvy podle tohoto článku

- a) uvede ve svých zprávách podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce celkový stav zaměstnávání nebo práce mladistvých a dětí v odvětvích činnosti, která jsou vyňata z rámce provádění této úmluvy, a každý pokrok, jehož bylo dosaženo pro širší provádění ustanovení Úmluvy;
- b) může kdykoli formálně rozšířit rozsah provádění prohlášením adresovaným generálnímu řediteli Mezinárodní organizace práce.

Článek 6

Tato úmluva se nevztahuje na práci vykonávanou dětmi a mladistvými ve školách v rámci všeobecného, odborného či technického vzdělávání nebo v jiných školicích zařízeních, ani na práci vykonávanou osobami alespoň čtrnáctiletými v podnicích, kde se taková práce vykonává v souladu s podmínkami stanovenými příslušným orgánem po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, pokud takové existují, a která je nedílnou součástí

- a) výuky či odborné výchovy, za něž primárně zodpovídá škola či školicí středisko;
- b) programu odborné výchovy zcela nebo částečně prováděného v podniku, byl-li takový program schválen příslušným orgánem;
- c) programu volby povolání určeného k usnadnění výběru povolání či zaměření odborné výchovy.

Článek 7

1. Vnitrostátní zákonodárství může povolit zaměstnání či práci osob od 13 do 15 let věku pro lehké práce, které

- a) nejsou škodlivé pro jejich zdraví nebo vývoj; a
- b) nebrání jim ve školní docházce, účasti na programech pro volbu profese či odbornou výchovu schválených příslušným orgánem, nebo mít prospěch ze školení, jehož se jim dostává.

2. Vnitrostátní zákonodárství může povolit zaměstnání či práci osobám nejméně patnáctiletým, jež dosud nedokončily povinnou školní docházku, a to za podmínek stanovených v písmenech a) a b) odstavce 1 tohoto článku.

3. Příslušný orgán určí činnosti, u nichž může být povoleno zaměstnání nebo výkon práce podle odstavců 1 a 2 tohoto článku a stanoví počet hodin a podmínky, za nichž mohou být takové zaměstnávání či práce vykonávány.

4. Bez ohledu na ustanovení odstavců 1 a 2 tohoto článku může členský stát, který využil ustanovení článku 2 odstavce 4, po dobu, po kterou uvedené ustanovení využívá, nahradit věk 13 a 15 let, uvedený v odstavci 1, věkem 12 a 14 let, a věk 15 let v odstavci 2 tohoto článku věkem 14 let.

Článek 8

1. Po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, pokud tyto existují, může příslušný orgán pro jednotlivé případy povolit výjimky ze zákazu zaměstnání nebo práce, stanoveného v článku 2 Úmluvy, pro takové účely, jako je např. účast na uměleckých představeních.

2. Taková povolení stanoví počet hodin a podmínky, za nichž jsou zaměstnávání či práce povoleny.

Článek 9

1. Příslušný orgán přijme všechna potřebná opatření, vč. přiměřených sankcí, k zajištění účinného prosazování ustanovení této úmluvy.

2. Vnitrostátní zákonodárství nebo příslušný orgán určí osoby zodpovědné za dodržování ustanovení, jimiž se Úmluva provádí.

3. Vnitrostátní zákonodárství nebo příslušný orgán stanoví seznamy nebo jiné dokumenty, které má zaměstnavatel vést a mít k dispozici; takové seznamy nebo dokumenty budou obsahovat jména, věk nebo data narození, pokud možno řádně ověřené, osob, které zaměstnává či pro něj pracují a které jsou mladší 18 let.

Článek 10

1. Tato úmluva mění, za podmínek stanovených tímto článkem, Úmluvu o nejnižším věku v průmyslu, 1919, Úmluvu o nejnižším věku na moři, 1920, Úmluvu o nejnižším věku v zemědělství, 1921, Úmluvu o nejnižším věku pro služby plachet a topiče, 1921, Úmluvu o nejnižším věku pro neprůmyslová zaměstnání, 1932, Úmluvu o nejnižším věku na moři, revidovanou 1936, Úmluvu o nejnižším věku v průmyslu, revidovanou 1937, Úmluvu o nejnižším věku pro neprůmyslová zaměstnání, revidovanou 1937, Úmluvu o nejnižším věku pro rybáře, 1959, a Úmluvu o nejnižším věku pro podzemní práce, 1965.

2. Vstup této úmluvy v platnost neuzavře Úmluvu o nejnižším věku na moři, revidovanou 1936, Úmluvu o nejnižším věku v průmyslu, revidovanou 1937, Úmluvu o nejnižším věku pro neprůmyslová zaměstnání, revidovanou 1937, Úmluvu o nejnižším věku pro rybáře, 1959, a Úmluvu o nejnižším věku pro podzemní práce, 1965, dalším ratifikacím.

3. Úmluva o nejnižším věku v průmyslu, 1919, Úmluva o nejnižším věku na moři, 1920, Úmluva o nejnižším věku v zemědělství, 1921, Úmluva o nejnižším věku pro služby plachet a topiče, 1921, se uzavírají dalším ratifikacím, pokud s takovýmto uzavřením vyjádří souhlas všechny členské státy, které jsou jimi vázány, buď ratifikací této úmluvy či prohlášením předaným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce.

4. Jakmile jsou závazky z této úmluvy přijaty

- a) členským státem, který je vázán Úmluvou o nejnižším věku v průmyslu, revidovanou 1937, a minimální věk stanovený podle článku 2 této úmluvy je ne méně než 15 let, způsobí to ipso jure okamžitou výpověď oné úmluvy;
- b) ohledně neprůmyslových zaměstnání, vymezených v Úmluvě o nejnižším věku pro neprůmyslová zaměstnání, 1932, členským státem, který je vázán onou úmluvou, způsobí to ipso jure okamžitou výpověď oné úmluvy;
- c) ohledně neprůmyslových zaměstnání, vymezených v Úmluvě o nejnižším věku pro neprůmyslová zaměstnání, revidované 1937, členským státem, který je vázán onou úmluvou, a minimální věk stanovený podle článku 2 této úmluvy je ne méně než 15 let, způsobí to ipso jure okamžitou výpověď oné úmluvy;

- d) ohledně zaměstnání na moři členským státem, který je vázán Úmluvou o nejnižším věku na moři, revidovanou 1936, a minimální věk stanovený podle článku 2 této úmluvy je ne méně než 15 let nebo členský stát stanoví, že článek 3 této úmluvy se vztahuje na zaměstnání na moři, způsobí to ipso jure okamžitou výpověď oné úmluvy;
- e) ohledně námořního rybolovu členským státem, který je vázán Úmluvou o nejnižším věku pro rybáře, 1959, a minimální věk stanovený podle článku 2 této úmluvy je ne méně než 15 let nebo členský stát stanoví, že článek 3 této úmluvy se vztahuje na námořní rybolov, způsobí to ipso jure okamžitou výpověď oné úmluvy;
- f) členským státem, který je vázán Úmluvou o nejnižším věku pro podzemní práce, 1965, a minimální věk stanovený podle článku 2 této úmluvy je ne méně než věk stanovený podle oné úmluvy nebo členský stát stanoví, že podle článku 3 této úmluvy se takový věk vztahuje na zaměstnání pod zemí v dolech, způsobí to ipso jure okamžitou výpověď oné úmluvy, pokud a jakmile tato úmluva vstoupí v platnost.

5. Přijetí závazků z této úmluvy

- a) způsobí výpověď Úmluvy o nejnižším věku v průmyslu, 1919, podle jejího článku 12;
- b) ohledně zemědělství způsobí výpověď Úmluvy o nejnižším věku v zemědělství, 1921, podle jejího článku 9;
- c) ohledně námořních zaměstnání způsobí výpověď Úmluvy o nejnižším věku na moři, 1920, podle jejího článku 10 a Úmluvy o nejnižším věku pro obsluhy plachet a topiče, 1921, podle jejího článku 12, pokud a jakmile tato úmluva vstoupí v platnost.

Článek 11

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci.

Článek 12

1. Tato úmluva zavazuje jen ty členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byly zaregistrovány generálním ředitelem.

2. Vstoupí v platnost dvanáct měsíců od data, k němuž generální ředitel zaregistroval ratifikace dvou členských států.

3. Poté tato úmluva vstoupí v platnost pro každý další členský stát dvanáct měsíců od data, k němuž byla zaregistrována jeho ratifikace.

Článek 13

1. Členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí deseti let od data, kdy Úmluva poprvé vstoupila v platnost, sdělením předaným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zaregistruje. Tato výpověď nabude účinnosti jeden rok od data, kdy byla zaregistrována.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu a který ve lhůtě jednoho roku po uplynutí desetiletého období uvedeného v předchozím odstavci nevyužije práva výpovědi stanoveného tímto článkem, jí bude vázán na další období deseti let a poté bude moci vypovědět tuto úmluvu po uplynutí každého desetiletého období za podmínek stanovených v tomto článku.

Článek 14

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce vyrozumí všechny členské státy Mezinárodní organizace práce o registraci všech ratifikací a výpovědí, které mu sdělí členské státy Organizace.

2. Když bude oznamovat členským státům Organizace registraci druhé ratifikace, jež mu bude sdělena, upozorní generální ředitel členské státy Organizace na datum, kterým tato úmluva vstoupí v platnost.

Článek 15

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů v souladu s článkem 102 Charty Spojených národů k registraci úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zaregistroval v souladu s ustanoveními předchozích článků.

Článek 16

Kdykoli to bude Správní rada Mezinárodního úřadu práce považovat za nutné, předloží Generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, je-li žádoucí zařadit na pořad jednání Konference otázku celkové nebo částečné revize této úmluvy.

Článek 17

1. Přijme-li Konference novou úmluvu, která zcela nebo zčásti reviduje tuto úmluvu, pak, nestanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem zahrnuje ipso jure okamžité vypovězení této úmluvy, bez ohledu na ustanovení článku 13 této úmluvy, s tou výhradou, že nová úmluva vstoupí v platnost;
- b) od data, kdy nová revidující úmluva vstoupí v platnost, přestane být tato úmluva otevřena členským státům k ratifikaci.

2. Tato úmluva však v každém případě zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, avšak neratifikovaly revidující úmluvu.

Článek 18

Anglické a francouzské znění této úmluvy jsou stejně závazná.